
dr. Bisera TURKOVIĆ¹

Terorizam, definicija, pojave i strategije kontrole

Terrorism, Definitions, Typology and Control Strategies

Sažetak

Terorizam je poznat već stoljećima i uvijek je privlačio pažnju zbog svoga dramatičnog karaktera i zbog svoga iznenadnog, obično neočekivanog izbijanja. Nekada je postojala relativno jasna linija razgraničenja između terorista i gerile, između političkog terorizma i kriminalnih bandi, između terorizma ukorijenjenog u zemlji i terorizma sponzorisanog od strane zemlje. Danas su te linije zamagljene i situacija je još konfuznija nego što je bila.

Terorizam je postao jedan od najprisutniji problema na političkoj sceni u zadnjih pedeset godina, a poseban značaj je dobio poslije 11. septembra 2001. godine.

Razlika u definisanju terorizma dovela je do špekulacija i kontraverze kako o samoj definiciji terorizma, tako i motivaciji, te tipologiji terorizma.

Ovaj rad će biti podijeljen u tri dijela; prvi koji će se osvrnuti na definiciju terorizma, drugi dio će se baviti pojavama terorizma na četiri kontinenta, a treći dio će se fokusirati na etičke i pravne probleme i strategije koje zemlje u konkretnim situacijama primjenjuju.

¹ Centar za sigurnosne studije, Sarajevo, BiH, direktor

Definicija terorizma

Šta je terorizam. Da li su Karadžić i Mladić teroristi ili su borci za prava Srba. Opšte prihvaćeno mišljenje je da su ratni zločinci. Da li to dozvoljava mogućnost da su i teroristi. Poznato je da su ratna stradanja u Bosni i Hercegovini rezultirala sa dvije stotine hiljada mrtvih, da je jedan grad iz opsade bio sistematski izložen ubijanju, da li je to terorizam. Da li je Srebrenica i osam hiljada ljudi koji su ubijeni u jednome danu teroristički čin ili je to nešto drugo. Zašto je Bin Laden terorista a Karadžić to nije.

Zašto je užasan napad na svjetski trgovački centar proizveo tako zdušnu reakciju, a napad na Srebrenicu u kome je broj žrtava dvostruko veći nije. Da li je napad na Crkvu Kristova rođenja teroristički akt ili nije. Terorizam svi osuđujemo, gotovo svakodnevno se usaglašavaju deklaracije na međunarodnom nivou koje žestoko osuđuju terorizam ali još uvijek ne postoji jasno definisan termin šta je to terorizam.

Konsenzus UN-a o jedinstvenoj globalnoj definiciji terorizma nije postignut. EU je definisala terorističke akte kao namjerne radnje koje mogu opasno oštetiti zemlju ili međunarodnu organizaciju koje su definisane kao protupravne radnje po zakonu zemalja a počinjene su sa ciljem :

- I. ozbiljnog uznemiravanja naroda,
 - II. prisiljavanje vlade ili međunarodne organizacije da počini ili se uzdrži od činjenja,
 - III. ozbiljno destabiliziranje ili uništavanje osnovnih političkih, ustavnih, ekonomskih ili socijalnih struktura zemlje ili međunarodne organizacije:
- a) napad na ljudski život koji može prouzrokovati smrt;
 - b) napad na fizički integritet osobe;
 - c) kindapovanje ili uzimanje za taoce;
 - d) uzrokovanje značajne štete vladi ili javnim dobrima, transportnim sistemima, infrastrukturi uključivši informacione sisteme, fiksiranim platformama, javnim mjestima ili privatnim dobrima sa vjerovatnoćom ugrožavanja ljudskih života ili ekonomskih gubitaka,
 - e) otimanje aviona, broda ili drugih transportnih sredstava
 - f) proizvodnja, posjedovanje, raspolaganje, transport, opskrba ili upotreba oružja, eksploziva ili nuklearnog, biološkog ili hemijskog oružja ili istraživanje i razvijanje biološkog i

- hemijskog oružja;
- g) puštanje opasnih materija ili prouzrokovanje požara, eksplozija, poplava sa ciljem ugrožavanja ljudskih života,
 - h) ometanje opskrbe vodom, strujom ili drugim bitnim prirodnim resursima sa ciljem ugrožavanja ljudskih života;
 - i) prijetnja da će se počiniti jedna od prethodno navedenih radnji

FBI je definisao terorizam kao nezakonitu upotrebu sile ili nasilja protiv osoba ili imovine kako bi se uznemirila vlada, civilna lica ili neki drugi segmenat sa cijem ostvarenja socijalnih ili političkih ciljeva.

Američko ministarstvo odbrane je definisalo terorizam kao smišljenu upotrebu sile ili prijetnju upotrebom sile kako bi se izazvao strah, te prisilila vlada ili društvo na određene ciljeve koji su generalno politički, vjerski ili ideološki.

Terorističke organizacije danas pokušavaju da prikriju svoje tragove i namjere izbjegavajući naziv terorizam u svome nazivu, nastojeći da prezentiraju imidž boraca za slobodu pa se tako pojavljuju pod društveno prihvatljivim nazivima kao Nacionalni oslobodilački front, (National Liberation Front) , Front za oslobađanje Palestine (Front for the Liberation of Palestine) , židovska odbrambena organizacija (the Jewish Defence Organization) , Sloboda za domovinu Baska (Freedomm for the Basque Homeland) , itd.

S druge strane, bez obzira što postoji tendencija da se terorizam poistovjećuje s gerilskom borbom između ova dva pojma postoji suštinska razlika: Pod pojmom gerile podrazumjeva se numerički veća grupa naoružanih pojedinaca koji djeluju u vojnim formacijama, napadaju neprijateljske vojne ciljeve i osvajaju teritoriju te primjenjuju određenu formu suvereniteta i kontrole nad definisanim geografskim područjem i njegovom populacijom. Teroristi se uglavnom ne pojavljuju u oružanim jedinicama, ne pokušavaju da osvoje i održavaju teritoriju, ne ulaze u oružane sukobe sa neprjateljskim jedinicama i ne pokušavaju da suvereno vladaju teritorijom ni ljudima.

S druge strane, treba također razlikovati teroriste od običnih kriminalaca. Teroristi i kriminalci upotrebljavaju nasilje kao sredstvo za ostvarivanje specifičnih ciljeva. Dok nasilje koje provode u svome činjenju može da bude isto, kao što je kidnapovanje, pucanje, paljenje - cilj i motivacija nisu. Dok

kriminalac u činjenju kriminalnih djela ima za primarnu motivaciju zadovoljenje uskih sebičnih ličnih interesa ili motivacija, osnovni cilj terorističkog nasilja je da promjeni sistem kroz stvaranje psiholoških pritisaka. Dakle teroristi nemaju isključivo egocentrične ciljeve, njih ne vodi želja da zadovolje vlastite materijalne potrebe. Terorista je u suštini altruista: on vjeruje da sve što čini čini zbog viših ciljeva za širu grupu za koju smatra da ju predstavlja. Za razliku od teroriste mnogi politički ekstremisti imaju također ekstremna ili radikalna ubjeđenja, mogu da pripadaju zabranjenim organizacijama ali dok ne upotrebljavaju nasilje u ostvarenju svojih ciljeva oni nisu teroristi.

Dakle u razlikovanju teroriste od ostalih kriminalaca i terorizma od ostalih kriminalnih radnji zapaža se da je terorizam:

- u svojim ciljevima i motivima politički određen,
- da sadrži elemente nasilja,
- dizajniran je da ima dalekosežnije psihološke posljedice mimo trenutne žrtve ili cilja,
- provodi ga organizacija sa prepoznatljivim lancem komandovanja,
- provodi ga podnacionalna ili nadnacionalna grupa.

Motivacija za terorizam

Marta Crenshaw (1981) je ispitivala uslove u kojima dolazi do pojave političkog nasilja. Njeno je mišljenje da su posebno stimulirajuće okolnosti koje utječu na pojavu političkog nasilja nedostatak mogućnosti za političku participaciju i nezadovoljstvo među elitom.

Interesantno je da se teroristički ciljevi sa vremenom proširuju i da teroristi postaju sve više bezskrupulozni. Dok su teroristi u osamnaestom stoljeću, npr. tri puta odgađali napad na Cara Aleksandra u Rusiji jer su se u njegovoj blizini nalazila djeca, danas se taj elemenat zaštite nedužnih gubi. A da ironija bude još veća sa razvojem demokratskih država za teroriste je postalo mnogo lakše da djeluju. Napadi na Svjetski trgovinski centar i Oklahoma City Federal Building ukazuju kako je lako za teroriste da djeluju u slobodnim demokratskim društvima

U autoritarnim režimima, iako bi bilo logično da postoji više razloga za nezadovoljstva, manje su opterećena sa uslovima pravičnosti u procesuiranju okrivljenih.

Postoji mnoštvo studija koje se bavi izučavanjem motivacija koje utječu na terorizam. Jedna od takvih analiza je i članak Američkog koledža za komandno osoblje (US Army's Command and General Staff College) publikovan od strane Naučno istraživačkog centra za terorizam u US. Članak klasificira motivacije u tri kategorije: racionalnu, psihološku i kulturnu.

Terorizam može da bude motivisan sa političkim, vjerskim i ideološkim ciljevima. Teroristički ciljevi su uvijek politički; npr. vjerski ili ideološki ekstrimisti trebaju političku snagu kako bi utjecali na zajednicu da prihvati njihove stavove. Cilj terorizma razlikuje se od ostalih nasilnih akata koji imaju za cilj ostvarenje vlastite dobiti, kao npr. kriminalne nasilne radnje. Pa ipak, definicija dozvoljava upotrebu organizovanog kriminala sa ciljem utjecanja na vladinu politiku. Dakle suština terorizma je prisiliti vlast ili javnost na promjenu političkog stava putem zastrašivanja.

U slučaju racionalne motivacije terorista razmišlja o opcijama koje mu stoje na raspolaganju da bi postigao cilj i analizira ono što ulaže i ono što dobiva, dakle mogućnost postizanja cilja. Razmišlja da li postoje jeftiniji i efikasniji načini da postigne svoj cilj nego teroristički akt. U procjeni rizika on analizira snage. Osnovno pitanje je hoće li sa terorističkim ciljem postići željeni rezultat cjeneći društvene uslove u određenom vremenu. Grupe koje planiraju terorističku aktivnost postavljaju pitanje da li će sam teroristički akt proizvesti željeni učinak bez ugrožavanja vlastitih pozicija i terorističke organizacije kao takve. Primjeri onih koji nisu dobro procijenili su terorističke grupe poznate pod nazivom Tupamarosi iz Urugvaja i Montonerosi iz Argentine. Oni su prešli granice tolerancije i doprinjeli vlastitom nestanku.

Psihološka motivacija za terorizam proizlazi iz ličnog nezaovoljstva teroriste, vrlo često sa vlastitim životom i uspjehom. On pronalazi svoj *raison d'etre* u terorističkoj aktivnosti. Gotovo da je univerzalna karakteristika da teroristi čvrsto vjeruju u to što čine. Oni gotovo da ne razmišljaju o tome da bi mogli da griješe i da postoji i drugo viđenje cjelokupne situacije. Teroristi vrše projekciju svoje vlastite antisocijalne motivacije na druge, stvarajući polariziranu sliku 'mi-oni.' Druga prisutna karakteristika među teroristima je potreba pripadnosti grupi. Ponekad je pripadnost grupi snažniji motiv od političkog cilja organizacije. Za održavanje grupne motivacije i legitimnosti odlučuju se na periodične terorističke aktivnosti.

Samim time često se odlučuju za aktivnosti koje su kontraproduktivne ali su potrebne za održavanje dinamike grupe. Smatrajući da su svi oni koji ne pripadaju ili ne daju podršku grupi vođeni đavolom, nisu spremni za kompromise i svako pregovaranje smatraju nečasnim. Psihodinamika čini da je zacrtani cilj gotovo neostvariv jer bi sa prihvatanjem ostvarenja ciljeva grupa postala nepotrebna, pa se zato sa približavanjem ostvarenja cilja ona redefinira kako bi opravdala vlastiti kontinuitet (Nikaraqua Recontras, he Basque ETA, itd) .

Različite kulture određuju vrijednosti i motivišu ljude na aktivnosti koje mogu da se čine nerazumnim za vanjske posmatrača. Mi vjerujemo u mit da su ljudi vođeni racionalnim ponašanjem čak u slučaju da neracionalno ponašane postoji i u našoj vlastitoj tradiciji ali mi to pokušavamo objasniti na drugi način. Teško možemo da prihvatimo, a pogotovo ne da shvatimo pojam žrtve, vendeta, grupnog žrtvovanja. Čini nam se neprihvatljivo i nelogično žrtvovanje u ime etnički čistih teritorija koje su ekonomski neodržive. Odnos prema životu nosi u sebi kulturnu karakteristiku koja može da ima snažan utjecaj na terorizam. U društvima u kojima ljudi identificiraju sebe kroz pripadnost grupi sklonost žrtvovanju je mnogo veća. Pripadnici terorističkih grupacija iskazuju spremnost da žrtvuju život za ciljeve grupe. Jednom kada je stvorena slika o drugima kao lošim, vražijim i sl. , omogućeno je uništenje bez žaljenja.

Značajni su i faktori kanalisanja agresije. Postoje politički sistemi koji nemaju efikasne sisteme za prenos vlasti bez nasilja. SAD-e su na primjer poznate po nasilju ali su oslobođene političkog nasilja, dok je u Francuskoj i Njemačkoj niska stopa tolerancije za nasilje ali postoji historija političkog nasilja.

Glavna kulturna odrednica terorizma je percepcija 'stranca' i pretpostavka o ugroženosti i opstanku etničke grupe. Strah od kulturnog nestanka vodi ka nasilju koje često može da se čini iracionalnim. Ljudi su osjetljivi na vrijednosti koje ih identificiraju kao što su jezik, vjera, pripadnost grupi, domovina i sl. Mogućnost da se izgubi jedno od navedenoga može da izazove agresivnu, gotovo ksenofobičnu reakciju.

Naravno treba imati u vidu da ovi strahovi mogu da budu isprovocirani i umjetno proizvedeni.

Najsnažnija kulturna identifikacija može da bude vjera jer ona sadrži duboko ukorjenjene vrijednosti. Percepcija ugroženosti nečije religije ugrožava ne samo sadašnjost, nego i kulturnu prošlost i budućnost. Terorizam u ime vjere posebno može da bude nasilan. Poput svih terorista, oni koji su vjerski motivisani vide svoja djela kao moralno opravdana i kao dio zadataka koji proizlaze iz Božijih objava. Ono što bi u drugim okolnostima bio akt beznađa postaje vjerska dužost u percepciji vjerski motivisanih terorista. To objašnjava lakoću sa kojom se vjerski ekstrimisti odlučuju na smrt.

Kategorije terorističkih grupa

Ciljevi koji su odabrani za napade ovise i od istreniranosti grupe, njene organiziranosti i sofisticiranosti. U nekoliko zadnjih godina grupe su se djelile na nacionalne, transnacionalne i internacionalne. Dok su nacionalne grupe radile u granicama jedne zemlje, transnacionalne su djelovale preko granično ili među granično dok su međunarodne grupe djelovale u dvije ili više zemalja i pretpostavlja se da su dobivale instrukcije iz neke treće zemlje. Danas je mnogo više rasprostranjena jedna nova podjela koja terorističke grupe dijeli u tri skupine i to:

- Na one koje nisu podržane od neke strane zemlje/ dakle terorističke grupe koje djeluju autonomno, ne primaju pomoć od nikakve vlade, npr. italijanske Crvene brigade. Ove grupe je teško detektirati, kontrolisati i istrijebiti ali u isto vrijeme nisu ni tako opasne kao druge kategorije.

- Druga kategorija terorističkih grupa su one koje primaju podršku neke strane zemlje ili više njih. Ove grupe uglavnom primaju podršku od svojih patrona. Ta podrška ide od treniranja, obavještajno servisnih informacija druge zemlje, sigurnih utočista, logističke i medicinske podrške, pa do direktne finansijske podrške.

Nivo podrške jedne zemlje terorističkim aktivnostima jedan je od kriterija koje Sjedinjene Američke Države uzimaju kao odrednicu u procjeni da li jedna zemlja daje podršku terorizmu. Bilo bi naravno interesantno da se takve procjene vrše na nivou UN-a, na osnovu globalne definicije, kako bi se odredila sprega između svih zemalja i njihove podrške terorizmu.

- Treća kategorija terorističkih grupa su one koje su direktno rukovođene od strane neke zemlje. Za sada su Libija, Irak i Sjeverna Koreja javno identificirane od SAD koje opslužuju i rukovode terorističkim grupama. Državno rukovođenje terorističkim grupama može da unese mnogo više discipline u njihov rad u bolje planiranje i izvršavanje terorističkih djela.

Pojave terorizma

Walter Laquer (1991) , poznati autor mnogih publikacija o terorizmu istraživao je intenzivno terorizam poslije drugog svjetskog rata i neka od njegovih zapažanja će biti prezentirana u tekstu koji slijedi:

Poslije drugog svjetskog rata terorističke aktivnosti su se prenijele sa evropskog kontinenta na Bliski istok. U godinama iza 1945. u Evropi nije poznat neo-nacistički, odnosno neofašistički terorizam, ali su se zato terorističke aktivnosti snažno osjetile na istoku i to u organizaciji nacionalističkih grupa koje su se borile za nezavisnost.

Karakteristično je bilo da su njihove aktivnosti bile usmjerene protiv kolonijalnih snaga.

Palestina

U Palestini su poslije drugog svjetskog rata bile poznate dvije terorističke organizacije. One su bile poznate pod nazivima Irgun i Stern Gang. Početkom rata surađivale su sa Italijanima, Njemcima a kasnije su bile bliske Sovjetskim komunistima. Njihovi anti-imperijalistički manifestosi kao da su bili pisani u Moskvi. Obije terorističke organizacije su prestale sa djelovanjem jednom kada je formirana država Izrael. Vođa terorističke organizacije Irgun, Menahem Begin i vođa Stern Ganga, Yitzek Shamir su kasnije postali premijeri Izraela. Ovo su samo dva primjera od mnogo slučajeva u kojima su lideri terorističkih organizacija ušli u političku karijeru.

Arapski, odnosno palestinski terorizam je ponikao iz otpora Izraelu. Ozbiljni teroristički napadi počinju nakon rata 1967. i okupacije Zapadne obale. PLO je djelovao kao politička organizacija i gerila pokret, a teroristički je djelovala kroz Crni septembar i druge ad hoc grupe. Među upamćenim terorističkim aktivnostima spada napad na izraelske atletičare na Minhenskim olimpijskim igrama 1972. godine, uništavanje jumbo aviona u Dawson Field-u u Jordanu, kao i mnogi

individualni teroristički akti koji bi odmah izazvali izraelske napade. Za razliku od drugih grupacija palestinski terorizam je često dobivao podršku arapskih zemalja.

Alžir

Alžirska borba za nezavisnost počela je 1954. godine u planinskom djelu zemlje, a potom je prenešena u gradove i trajala je sedam godina. Borba u Alžiru je bila dosta neuspješna ali su teroristi imali mrežu u susjednim zemljama od oko 20.000 boraca, što je onemogućilo Francuzima da drže zemlju pod kontrolom. Kao i u Izraelu, teroristički napadi su se s vremenom primirili i zemlja je ušla u dekadu mira, da bi ponovo došlo do oživljavanja radikalnih elemenata 90-tih godina, što će dovesti do drugog alžirskog rata.

Generalno uzevši, Blisko-istočnu političku scenu karakteriše nasilje obilježeno sa ubistvima mnogih lidera, između ostalog, kralja Abdullaha iz Jordana 1951. godine, Anwara Sadata u Egiptu 1981. godine i sirijskih, libanonskih i iranskih ministara.

Poslije pojave radikalnih islamskih elemenata terorizam je postao jos prisutniji.

Libanon

Hisbullah je jedna od značajnih terorističkih organizacija. Formiran je 1982. godine u Lebanonu kao militantno krilo vjerske grupe Shi'a. Cilj borbe je bio nezavisan islamski Lebanon, što je kasnije dovelo do frakcija ovisno od političkih stavova koji su pripadnici grupe slijedili.

Latinska Amerika

Urugvaj

U Latinskoj Americi došlo je do oživljavanja terorizma koji po svojoj prirodi nije bio nacionalističko-separatistički ali je imao svoj osnov u lijevoj percepciji.

Tupamarosi iz Urugvaja su bili prototip toga terorizma. Pojavili su se u zemlji koja je godinama bila najprogresivnija u Latinskoj Americi. Tupamarosi su se zalagali za radikalne političke promjene, okupili su predstavnike mlađe generacije i

učestvovali su u nizu pljački banaka, te u kidnapovanjima. Privukli su mnogo medijske pažnje i doveli do narušavanja slobode u zemlji koja je imala demokratsku tradiciju, što je dovelo do vojne diktature i razorilo demokratski sistem, a samim time i njihovu organizaciju.

Argentina

Terorizam u Argentini počinje sa zakašnjenjem od nekoliko godina u odnosu na Urugvaj. Bio je prisutan u mnogo većim razmjerima i mnogo krvaviji. Za razliku od Urugvaja u Argentini su postojale dvije terorističke grupe - Montonerosi (po orijentaciji i po socijalnoj kompoziciji Peronisti) i manja ali bolje organizovana ERP grupa (više lijevo orjentirana), koja se sastojala uglavnom od studenata. Montonerosi su počeli svoju kampanju sa ubijanjem predsjednika Aramburu-a 1970. godine. U početku su mnogi stranci bili žrtve da bi se kasnije terorističke aktivnosti usmjerili protiv vojske, policije, političara i lidera sindikata. Bilo je i mnogo neplaniranih žrtava koje su se našle na mjestima eksplozija. Kada je vojska preuzela odbranu u svoje ruke oko 5000 pripadnika ove dvije grupe je zatvoreno, mnogi su stradali u torturama ili su nestali bez traga.

Njemačka

Talas lijevo orjentisanog terorizma, koji se pojavio u Evropi 60-tih godina u toku studentskih nemira 1968. zahvatio je i Njemačku. Njemačka Crvena Armija (Bader Meinhof) je bila aktivna sedam godina a naslijedio ju je pokret 2. juni i Crvene ćelije. Ideja im je bila zaštita ugnjetavanog 'trećeg svijeta'. U toku godina napali su nekoliko banaka, zapalili robnu kuću i nekoliko dućana, ubijali bankare, industrijalce i sudije. Grupa je bila mala, a njihove žrtve nisu bile ni po čemu prominentne. Crvena Armija, iako brojnija s vremenom je izgubila simpatije. Njihov cilj nije bio jasan ili ga nisu znali izraziti, s vremenom su izgubili podršku, a opalo je i interesovanje medija.

Italija

Italijanski lijevi terorizam je bio mnogo rašireniji. Crvene brigade su se pojavile 70-tih godina i učestvovala su u nekih 14.000 terorističkih napada, sa ubistvima sindikalnih vođa i novinara, a napose sa ubistvom Alda Mora, počele su značajno da gube na popularnosti. Do 1982. godine 1400 terorista je bilo u zatvorima, što je doprinjelo gašenju terorističke grupe.

SAD-e

U SAD-u 60-tih godina dolazi do pojave lijevog terorizma kao što je teroristička grupa Weatherman čiji članovi su bili uglavnom bijeli studenti-motivisani krizom identiteta, dosadom i željom za akcijom za razliku od Black Panthers čije se članstvo uglavnom sastojalo od crnaca.

Japan

Japanski terorizam koji se uglavnom ograničio na Japansku crvenu armiju odražavao je kako specifičnost tradicije, tako i zapadne utjecaje. I oni su činili ubojstva, otimali avione i vršili napade, kao onaj na Šelovu rafineriju u Singapuru i francusku ambasadu u Hagu. U toku 1990-te dolazi do pojave sektaških terorističkih grupa unutar Japana.

Poznat je napad Aum grupe 1995. u podzemnoj željeznici. Taj trend se postepeno nastavlja.

Irska

Terorizam se u Irskoj značajnije pojavio 1968-69 iza katoličkih i protestantskih demonstracija i od tada se nije u potpunosti smirio. Najžešći napadi su bili u periodu 1972-76. Politički pregovori iz 1993. godine su doveli do sporazuma u 1998. Opasnost od terorističkih aktivnosti je znatno smanjena ali nije u potpunosti nestala.

Španija

Sličnost između IRA i ETA je ogromna. Cilj ETA je nezavisna država Baska. Terorističke aktivnosti su počele 1978-80. Eventualna politička nagodba mogla bi dovesti do podjela u ETA bas kao što se desilo i sa IRA-om.

Šri Lanka

Značajnu pažnju privlače Tamilski tigrovi-ekstremna nacionalistička organizacija. Sa odlaskom britanaca 1948. godine Tamili se opiru dominaciji većinskih Sinhala budista.

Poslije proglašenja ustava 1972. godine, kojim su Sinhale ozakonile svoju ekskluzivnu vlast, nastavljaju se terorističke aktivnosti tamilskih tigrova.

PROBLEMI VEZANI ZA POJAVU TERORIZMA

Svakim danom teroristički napadi sve više liče na naučnu fantastiku, pogotovu napad na Svjetski trgovački centar. Teško je povjerovati da se takav napad mogao desiti bez državnog sponzorovanja. Gotovo da je sigurno da će se državno sponzorovani terorizam nastaviti i u budućnosti.

Države-nacije neće nestati usprkos globalizaciji, a samim tim neće nestati ni njihova moć. Konflikti će nastaviti da postoje kao i oružja za masovno uništenje.

S druge strane, teško je zamisliti efikasnu međunarodnu kontrolu oružja za masovno uništenje. Jednom kada ono postoji, postoji i mogućnost da se upotrijebi u državno sponzorovanim terorističkim aktivnostima. Postojanje biološkog i hemijskog oružja je najveća opasnost za ljudski rod. Na primjer, Irak je upotrebljavao hemijsko oružje u borbi protiv Kurda i Iranaca. U tome periodu međunarodna javnost nije obratila dovoljno pažnje tom problemu i došlo im je kao iznenađenje priznanje Iraka da se u Al Muthauna laboratorijama, poznatijim kao Samarra, proizvode ogromne količine hemijskog oružja i otrovnih gasova. Samo do 1991. godine, 6500 litara antraksa i 10, 000 litara botulina iskorišteno je za oružje. Zastrašujuće djeluje mogućnost upotrebe ovih sredstava od strane onih koji imaju tehnička znanja.

Nacionalizmi i religijski fanatizmi su aktivni širom svijeta: Aumi su budisti, židov je ubio premijera Rabina, hindu je ubio Mahatma Gandhi, a tamil njenog sina Rađiva. Kršćani su imali svoj džihad -križarske ratove- prije sedam stotina godina. Istina je da je u srednjem vijeku bilo više tolerancije u muslimanskoj Španiji nego u kršćanskoj Evropi, da je Mehrez ibn Khalaf spasio židove u Tunisu, a Emir Abdelkadir kršćane u Damasku. Nekada je Kur'ansko aje 'La ikra fi' dini' (nema prisile u vjeri) bilo dovoljno da spriječi nasilje u muslimanskim zemljama, a danas umjesto tolerancije toliko svojstvene i dokazane kroz historiju islama, nudi se jedno novo agresivno poimanje vjere koje često proizlazi iz nepoznavanja same suštine islama. Loša politička, socijalna i ekonomska situacija uveliko doprinosi takvom stanju. Siromaštvo i brojčanost generiraju nove tenzije, a dostupnost oružja za masovno uništenje pojačava želju za vlašću, agresijom i ekspanzijom.

Ostaje nam da pokušamo upoznati motive drugih i drugačijih, za njihovu, za nas neprihvatljivu viziju, kako bi mogli da spriječimo iracionalne poteze koji nas ugrožavaju, prije nego što se plamen svijeće pretvori u požar u kome je stradanje neminovnost.

Abstract

Terrorism has been with us for centuries, and it has always attracted inordinate attention because of its dramatic character and its sudden, often wholly unexpected, occurrence.

There was once a relatively clear dividing line between terrorists and guerrillas, between political terrorist and criminal gangs, and between genuine homegrown political terrorism and state-sponsored terrorism. Today these lines have become blurred, and the situation is even more confused than it used to be.

Terrorism has become one of the most pressing political problems during the last ten years. Difference in defining terrorism provoked speculation and controversy not only in definition but also in motivation and typology of terrorism.

There are three part to this essay. Part one with definition, motivation, and the global incidence and typology of terrorism. The part two illustrates variety of terrorism with contrasted case studies from four continents. Part three looks at ethical and legal problems and at the control strategies some governments employ.

BIBLIOGRAFIJA:

1. Centar za istraživanje terorizma, USA, Website: www.terrorism.com
2. Crenshaw, Martha , *Terrorism in Context*, Pennsylvania State University, 1995.
3. Crenshaw, Martha, *The Causes of Terrorism, Comparative Politics*, Julay, pp. 381-5. , 1981.
4. International Policy Institute for Counter-terrorism-www.ict.org.il
5. Laquer, Walter, *The New Terrorism*, Oxford, University Press, 1999
6. Tamil website: www.tamilnation.org
7. Whittaker, David, J. , *Conflict and Reconciliation*, London, Rautledge